

Avrupa Mimarî Mirasının Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı: 20.4.1989 Sayı: 20145)

Kanun No.
3534

Kabul Tarihi
13.4.1989

MADDE 1. — 3 Ekim 1985 tarihinde Granada’da imzalanmış olan “Avrupa Mimarî Mirasının Korunması Sözleşmesi”nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

AVRUPA MİMARİ MİRASININ KORUNMASI SÖZLEŞMESİ

İşbu Anlaşmayı imzalayan Avrupa Konseyi üye Devletleri;

— Avrupa Konseyi’nin amacının, kendilerinin ortak mirası olan ideal ve prensipleri korumak ve gerçekleştirmek amacıyla üyeleri arasında daha sıkı bir birlik sağlamayı başarmak olduğu hususunu gözönünde tutarak;

— Mimarî mirasın, Avrupa kültür mirasının zenginliği ve çeşitlerinin eşsiz bir ifadesi, geçmişimizin değer biçilmez bir tanığı olduğunu ve bütün Avrupalıların bir ortak mirasını oluşturduğunu kabul ederek;

— 19 Aralık 1954 tarihinde Paris’te imzalanan Avrupa Kültür Sözleşmesi ve bu Sözleşmenin 1. Maddesi bakımından;

— Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 26 Eylül 1975 tarihinde kabul edilen Avrupa Mimarî Mirası Yasası ile millî kanun ve nizamnamelerin, mimarî mirasın tümüyle korunması için gereken hususlara intibak ettirilmesi hakkındaki 14 Nisan 1976 tarihli ve 28 numaralı Karar (76) ı nazarı itibare alarak;

— Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin Mimarî Mirasın korunmasına ilişkin 880 sayılı tavsiye kararını (1979) gözönünde tutarak;

— Mimar, mühendis, şehir ve peyzaj planlamacısı uzmanlarının yetiştirilmesi ile ilgili olarak Bakanlar Komitesinin üye ülkelere yaptığı R(80)16 sayılı tavsiye kararı ile el sanatları çalışmalarının bazı dallarında yokolma tehlikesi bulunan mesleklere yapılacak yardımlara ilişkin R(81)13 sayılı tavsiye kararını dikkate alarak;

— Kentsel ve kırsal çevreleri geliştirme ve böylece Devletlerin ve bölgelerin ekonomik, sosyal ve kültürel açılarından kalkınmasına katkıda bulunma yoluyla, gelecek nesillere bir kültürel kaynaklar sistemi devredilmesinin önemini hatırd tutarak;

— Mimarî mirasın korunması ve bu korunmanın yaygınlaştırılması hususunda ortak

3534

13.4.1989

bir politikanın ana ilkeleri bakımından bir anlaşmaya varılmasının önemini kabul ederek, aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

MİMARİ MİRASIN TANIMLANMASI

MADDE: 1

İşbu Sözleşmede geçen Mimarî Miras deyimi aşağıda belirtilen kalıcı varlıkları kapsayacaktır.

1. Anıtlar: Tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal ve teknik bakımlardan önemleri nedeniyle dikkate değer binalar ile diğer yapılar ve bunların müstemlatı ile tamamlayıcı kısımları;
2. Bina Grupları: Topografik olarak tanımlanabilecek birimleri oluşturmaya yeterince uygun olan ve tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan önemleri nedeniyle dikkate değer, kentlerde veya kırsal bölgelerdeki mütecanis bina grupları;
3. Ören Yerleri (Sitler): Topografik olarak tanımlanabilecek derecede yeterince belirgin ve mütecanis özelliklere sahip, aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği ile doğal değerlerin birleştiği alanlar.

KORUNACAK VARLIKLARIN TESBİTİ

MADDE: 2

Korunacak anıt, bina grupları ile ören yerlerinin kesin olarak tesbit edilebilmesi için her bir taraf bu tarihsel varlıkların envanterlerini oluşturur ve bu tarihsel varlıklara zarar verebilecek tehlikeli durum doğduğunda, en kısa zamanda gerekli dokümanları hazırlamayı taahhüt eder.

YASAL KORUMA İŞLEMLERİ

MADDE: 3

Her bir Taraf,

1. Mimarî Mirasın korunması için yasal önlemler almayı;
2. Bu önlemler çerçevesinde ve her ülkeye ve bölgeye has yöntemlere göre anıtların, bina gruplarının ve ören yerlerinin korunmasını taahhüt eder.

MADDE: 4

Her bir Taraf,

1. Söz konusu varlıkların yasal korunması için gerekli denetim ve yetki işlemlerini uygulamayı;
2. Tüm korunan varlıkların bozulmasını, hasar görmesini veya yıkılmasını önlemeyi, taahhüt eder. Bu amaçla,
Her bir Taraf,
Aşağıdaki durumları kapsayan yasalar mevcut değilse, bu yasaların çıkarılmasını taahhüt eder:

a) Korunmakta olan veya korunma işlemine konu olan anıtların yıkım veya tadil projelerinin veyahut bunların çevrelerini etkileyen bir projenin yetkili bir makama sunulmasını sağlamak;

3534

13.4.1989

b) Tarihsel binalar grubunu veya bunların bir kısmını veyahut bir ören yerini etkileyen

— binaların yıkımını

— yeni binaların yapımını

— binaların veya ören yerlerinin özelliklerini bozacak önemli tadilat çalışmaları ile ilgili projelerin yetkili bir makama sunulmasını

c) Kamu makamlarının korunmaya alınan bir varlıkta gerekli çalışmaların yürütülmesini o varlık sahibinden istemeye veya varlık sahibi istenilen çalışmayı yapmazsa bizzat kamu makamlarının gerekli çalışmaları yapmasına izin vermemeyi

d) Korunmaya alınan bir varlığın istimlakine izin vermeyi

MADDE: 5

Her bir Taraf,

Maddî koşulların tehlikeye düşürdüğü ve başka bir yere taşınmanın zorunlu olduğu durumlar dışında, korunmaya alınan bir anıtın tümünün ya da bir bölümünün taşınmasını yasaklamayı taahhüt eder. Bu gibi durumlarda, yetkili makamın, anıtın sökülmesi, nakli ve uygun bir yerde yeniden eski şekline getirilmesi için gerekli önlemleri alacaktır.

TAMAMLAYICI TEDBİRLER

MADDE: 6

Her bir Taraf, aşağıdaki hususları taahhüt etmeyi kabul eder:

1. Mimarî Mirasın buldukları yerlerde, bunların bakımı ve restorasyonları için kamu kuruluşlarında, ulusal, bölgesel ve yerel yetkiler ve mevcut bütçe olanakları içinde, mali destek sağlamak,

2. Gerekirse, bu varlıkların korunmasını kolaylaştırmak için, parasal önlemlere başvurmak,

3. Mimarî Mirasın bakım ve restorasyonu konusunda özel girişimleri teşvik etmek.

MADDE: 7

Her bir Taraf, anıtların çevresinde, bina gruplarının ve ören yerlerinin içinde, çevre düzenini geliştirmeyi amaçlayan önlemler almayı taahhüt eder.

MADDE: 8

Her bir Taraf, Mimarî Mirasın fiziksel açıdan bozulma tehlikesini sınırlamak amacıyla;

1. Çevre kirliliğini ve bunun zararlı etkilerini saptayıp analizler yapmayı ve bu zararlı etkileri azaltmaya veya yoketmeye yönelik yolları tayin etmek için bilimsel araştırmaları desteklemeyi;

2. Mimarî Mirasın korunması sırasında, çevre kirliliğine karşı alınacak önlemlerden doğabilecek özel nitelikli sorunları gözönünde bulundurma sorumluluğunu taahhüt eder.

YAPTIRIMLAR

MADDE: 9

Her bir Taraf, Mimarî Mirasın korunmasını sağlayan mevzuata aykırı hareket edildiğinde, sahip oldukları yetkiler çerçevesinde, yetkili makam tarafından bu hususla ilgili ve yeterli bir tepkinin gösterilmesinin teminini taahhüt eder. Bu tepki, uygun durumlarda, zorunlu olan hususlara uymayacak bir biçimde yeni bir bina yapan kişinin bu binayı yıktırmasını gerektireceği gibi, korunan bir mimarî mirasın eski durumuna gelmesi için restore edilmesini de icap ettirir.

KORUMA POLİTİKALARI

MADDE: 10

Her bir Taraf, aşağıda belirtilen entegre koruma politikalarını uygulamayı yükümlenir:

1. Mimarî mirasın korunmasını kırsal yörelerle şehirlerin düzenlenmesinde başlıca hedefler arasına dahil etmek ve bu gereksiniminin hem düzenleme planlarının hazırlanması ve hem de sözkonusu planların uygulamaya konulması aşamalarında dikkate alınmasını sağlamak;

2. Mimarî Mirasın restorasyonu ve bakımı ile ilgili programları teşvik etmek;

3. Mimarî Mirasın korunması, bunun teşviki ve yaygınlaştırılmasını kültürel ve çevresel planlama politikalarının başlıca unsuru olarak kabul etmek;

4. Kırsal yöreler ve kent planlamasında koruma önlemlerinin mümkün olan her durumda alınmasını kolaylaştırmak ve işbu Sözleşmenin 3. Maddesi, 1. fıkrasının anlamı uyarınca korunmayı gerektirmediği halde, konumu bakımından bir değer taşıyan binaların da kentsel ve kırsal çevre ve yaşam tarzı çerçevesinde korunmasını ve kullanılmasını sağlamak;

5. Mimarî Mirasın geleceğine esas teşkil etmek üzere, geleneksel becerilerin uygulanması ve kullanılan malzemenin geliştirilmesini teşvik etmek;

MADDE: 11

Her bir Taraf, Kültür mirasının mimarî ve tarihsel özelliklerini koruma açısından,
— Korunan varlıkların, çağdaş hayatın gereksinimleri gözönüne alınacak şekilde kullanımını,

— Uygun olan durumlarda, eski binaların yeni kullanımlara intibaklarını teşvik etmeyi taahhüt eder.

MADDE: 12

Her bir Taraf, korunan varlıkların halk tarafından ziyaret edilmesine müsaade olunmasını değerini kabul ederken, bu müsaadenin sonuçlarının özellikle yapısal gelişmelere ve bu varlıkların ve çevrelerinin mimarî ve tarihsel özelliklerine zarar vermemesini taahhüt eder.

MADDE: 13

Bu politikaların uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, her bir Taraf, kendi siyasal, yönetsel yapılarına göre koruma, kültürel ve çevresel planlama faaliyetinden sorumlu makamların çeşitli kademeleri arasında etkin bir işbirliğinin geliştirilmesini taahhüt eder.

KATILMA VE KURULUŞLAR

MADDE: 14

Her bir Taraf, Mimarî Mirasın tesbiti, korunması, restorasyonu, bakımı, yönetimi ve sayılarının artırılması açılarından resmî makamların çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla:

1. Karar alma süreçlerinin çeşitli aşamalarında Devlet, mahallî idareler, kültürel kurumlar ile kuruluşlar ve halk arasında, bilgi sağlama, danışmanlık ve işbirliğini geliştirmeyi;

2. Bu konuda çalışacak, parasal ve emek açılarından yardım edecek ve kazanç gayesi gütmeyen kuruluşların oluşturulup geliştirilmesini teşvik etmeyi taahhüt eder.

ENFORMASYON VE EĞİTİM

MADDE: 15

Her bir Taraf;

1. Mimarî mirasın korunmasının bir kültürel kişilik unsuru olduğu kadar, bugünün ve geleceğin nesilleri için de bir ilham ve yaratıcılık kaynağı olarak değerlendirilmesi için halkın bilinçlendirilmesini geliştirmeyi;

2. Bu amaçla, modern iletişim ve tanıtma tekniklerinin yardımıyla, özellikle aşağıdaki hedeflere ulaşmak üzere gerekli bilgiyi yayma ve uyandırılan ilgiyi artırmak için politikaları teşvik etmek üzere,

a) Mimarî mirasın korunması, insan tarafından düzenlenip yapılmış çevrenin ve binaların niteliklerine karşı halkın ilgisinin uyandırılması ve artırılması için daha okul çağlarından başlayıp bu konulara yönelik çalışmaların uygulanmasını;

b) Avrupa düzeyinde veya ulusal veyahut bölgesel çapta kültürel varlıklar ile mimarlık, sanat, halk sanatları ve hayat tarzları arasında varolan birliği ortaya çıkararak, üzerinde durmayı taahhüt eder.

MADDE: 16

Her bir Taraf, Mimarî mirasın korunmasıyla ilgili olarak çeşitli mesleklerde ve çeşitli el sanatları kuruluşlarındaki eğitimini teşvik etmeyi taahhüt eder.

KORUMA POLİTİKALARINDA AVRUPA KOORDİNASYONU

MADDE: 17

Taraflar, aşağıdaki konularda, koruma politikaları ile ilgili bilgi teati etmeyi taahhüt ederler:

1. Mimarî mirasın, tarihsel gelişmesi ve sayılarındaki artış gözönüne alınarak, sözkonusu varlıkların incelenmesi, korunması ve muhafazası alanlarında kabul edilen metotlar;

2. Mimarî miras varlıklarının korunması zorunluğunu bugünün ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetleriyle en iyi şekilde bağdaştıracak önlemler;

3. Mimarî mirasın tesbit ve kayıt edilmesi ve malzemelerin bozulması ile mücadelede

3534

13.4.1989

olduğu kadar, bilimsel araştırma, restorasyon çalışmaları alanlarında mirasın yönetim ve teşvik yöntemleri ile de ilgili olarak yeni teknolojinin sunduğu imkânlar;

4. Mimarî yaratıcılığın, çağımızın Avrupa Mirasına katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirmek için alınacak önlemler.

MADDE: 18

Taraflar, gerektiğinde, Mimarî mirasın korunması konusunda tecrübe ve uzman teatisi şeklinde karşılıklı teknik yardımlaşmada bulunmayı taahhüt ederler.

MADDE: 19

Taraflar, ilgili ulusal yasalar ve bağlı oldukları uluslararası anlaşmalar çerçevesinde Mimarî mirasın korunması dalında, Avrupa çapında devamlı eğitimden sorumlu olanlar da dahil olmak üzere uzman teatisini teşvik etmeyi taahhüt ederler.

MADDE: 20

İşbu Sözleşmenin amacına hizmet etmek üzere, Avrupa Konseyi Yasasının 17. Maddesi uyarınca, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kurulan Uzmanlık Komitesi, işbu Sözleşmenin uygulanmasını takip edeceği gibi aşağıda belirtilen hususlarda da görevlendirilmiştir:

1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne periyodik olarak, Sözleşmeye taraf Devletlerdeki Mimarî mirasın korunma politikalarının durumu, sözleşmede öngörülen ilkelerin uygulanması ve bizzat kendi faaliyetleri ile ilgili raporlar sunmak;

2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne, çok taraflı faaliyetler ve işbu Sözleşmenin gözden geçirilmesi veya değiştirilmesi ve halkın, Sözleşmenin hedefleri hakkında bilgi edinmesi gibi konular dahil olmak üzere, Sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasına yönelik her türlü tedbiri önermek;

3. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne, Avrupa Konseyi'ne üye olmayan Devletleri Sözleşmeye girme davet hususunda önerilerde bulunmak.

MADDE: 21

Bu Sözleşmenin hükümleri 1. Maddede belirtilen Mimarî mirasın korunmasını ilgilendiren ve aşağıda belirtilen evvelki Sözleşmelerin daha belirli ve elverişli hükümlerinin uygulanmasına engel değildir;

- 16 Kasım 1972 tarihli Dünya Kültürel ve Tabii Mirasının Korunması ile ilgili Sözleşme;
- 6 Mayıs 1969 tarihli Arkeolojik Mirasın Korunması Avrupa Sözleşmesi.

NİHAİ HÜKÜMLER

MADDE: 22

1. İşbu Sözleşme, Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin imzasına açıktır. Sözleşme, onaylanmaya, kabule veya tasvibe tabidir. Onay, kabul veya tasvip belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine teslim edilecektir.

2. İşbu Sözleşme, Avrupa Konseyine üye üç Devletin, bir önceki paragrafın hükümleri uyarınca, işbu Sözleşmeye bağlı olduklarına dair rızalarını belirten tarihten sonraki üç aylık süre-

3534

13.4.1989

nin bitimini izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşmeyle bağlı olduğuna dair rızasını daha sonra ifade eden her Devlet için de Sözleşme onay, kabul veya tasvip belgelerinin Genel Sekretere tesliminden itibaren geçen üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

MADDE: 23

1. İşbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün 20. Maddesinde öngörülen çoğunlukla alınmış bir karar uyarınca ve Komitede yer almaya hakkı olan üye Devletlerin temsilcilerinin oybirliği ile Konseye ve Avrupa Ekonomik Topluluğuna dahil olmayan her Devleti bu Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Sözleşmeye katılan her Devlet veya katıldığı takdirde Avrupa Ekonomik Topluluğu için, Sözleşme, katılma belgesinin, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine teslim tarihinden itibaren geçen üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

MADDE: 24

1. Her Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, tasvip veya katılma belgesinin tesliminde, işbu Sözleşmenin uygulanacağı toprak veya toprakları belirtebilir.

2. Her Devlet, daha sonraki bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitaben yapacağı bir beyanla, işbu Sözleşmenin imza sırasında belirtilen toprak veya topraklardan başka bir toprağa veya topraklara teşmil edileceğini belirtebilir. Sözleşme, sözkonusu genişletilen toprak veya topraklarla ilgili beyanın Genel Sekreter tarafından alınmasından sonra üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer.

3. Bundan önceki iki paragraf uyarınca yapılan her türlü beyan, bu beyanda belirtilen bütün topraklarla ilgili olarak Genel Sekretere hitaben yapılacak bir ihbar ile geri çekilebilir. Geri çekme, ihbarın Genel Sekretere yapılış tarihinden sonra altı aylık sürenin bitimini izleyen ayın ilk gününden itibaren geçerli olur.

MADDE: 25

1. Her Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, tasvip veyahut katılma belgesinin tesliminde, Madde 4, paragraf c ve d hükümlerine tümüyle veya kısmen uymama hakkını mahfuz tuttuğunu beyan edebilir. Başka çekince konamaz, kayıt konamaz.

2. Bir önceki paragraf uyarınca, bir çekince bildiren her Âkit Devlet, bunu Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirmek suretiyle tamamen veya kısmen geri çekebilir. Geri çekme, ihbarın Genel Sekreter tarafından alınması tarihinden itibaren geçerli olur.

3. Yukarıdaki 1. paragrafta zikredilen hükümler hakkında ihtirazi bir kayıt koyan Taraf, başka bir Tarafın bu hükmü uygulamasını talep edemez; bununla beraber, çekince kısmî veya şartlı ise, bu hükmün kendisinin kabul ettiği ölçüde uygulanmasını talep edebilir.

MADDE: 26

1. Taraflardan biri, herhangi bir zamanda Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bir ihbar göndererek işbu Sözleşmeyi feshedebilir.

2. Sözleşmenin feshi, ihbarın Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren altı ay sonraki sürenin bitimini izleyen ayın ilk gününden itibaren geçerli olur.

3534

13.4.1989

MADDE: 27

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyine üye Devletlere, işbu Sözleşmeye katılan her Devlete ve katıldığı takdirde Avrupa Ekonomik Topluluğuna;

- a) Tüm imza,
- b) Tüm onay, kabul, tasvip ve katılma belgelerinin teslimi,
- c) İşbu Sözleşmenin 23. ve 24. Maddeler uyarınca, her türlü yürürlüğe giriş tarihini,
- d) İşbu Sözleşme ile ilgili olan diğer bütün işlem, duyuru ve haberleşmeyi bildirecektir.

Tamk huzurunda, aşağıda imzaları bulunanlar, tam yetkili kişiler olarak işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İşbu Sözleşme İngilizce ve Fransızca dillerinde, her iki metin de eşit olarak geçerli olmak üzere ve tek kopya halinde Avrupa Konseyi arşivlerinde muhafaza edilmek için 3 Ekim 1985 tarihinde Granada'da yapılmıştır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Sözleşmenin tasdikli bir kopyasını Avrupa Konseyine üye bütün Devletlere ve bu Sözleşmeye katılmaya davet olunan her Devlete veya Avrupa Ekonomik Topluluğuna gönderecektir.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
1	13	560:561
21	49	419
25	77	159:160,161,173:177

I - Gerekçeli 147 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 77 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/362